

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หลักประชาธิปไตยกับการบริหารสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

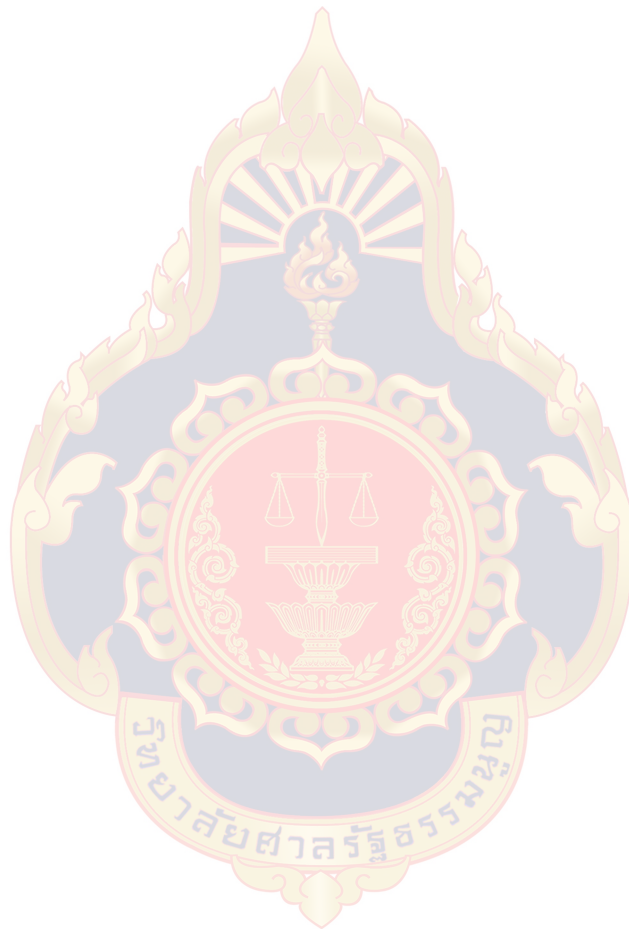
จัดทำโดย นายอนุชา จันทร์สุริยา
รหัส ๖๒๐๗๕๒

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๗
วิทยาลัยสาขารัฐธรรมนุญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักประชาธิปไตยกับการบริหารสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายอนุชา จันทร์สุริยา^๑

^๑ ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาประธานกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ตั้งแต่วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑ - ปัจจุบัน

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (Election Commission of Thailand) หรือที่เรียกว่า กกต. (ECT) มีฐานะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีพันธกิจในการดำเนินงานเพื่อบริหารจัดการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ ดำเนินการสืบสวนสอบสวนวินัย และการดำเนินคดีในศาล ให้มีความสุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรม การส่งเสริมพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง พัฒนาศักยภาพองค์กร และระบบงานให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ กกต. ยังมีหน้าที่สำคัญคือการเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงอาจถือได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรองค์กรหนึ่งที่สำคัญในการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยให้แก่ประเทศอีกด้วย ดังนั้นในการดำเนินกิจการของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้ยึดหลักประชาธิปไตยเป็นแนวทางในการบริหาร จัดการขององค์กร โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้บริหารองค์กรภายใต้คำนิยาม “องค์กรยึดหลักธรรมาภิบาล ผู้ปฏิบัติงานยึดหลักสุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรม รู้รักสามัคคีและภักดีต่อองค์กร” ตามแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๖ – พ.ศ. ๒๕๖๐ และ OECT : Office of the Election Commission of Thailand ซึ่งมีความหมายดังนี้ Ownership คือ ร่วมรับผิดชอบในงานอย่างมีอาชีพรด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และมีความจงรักภักดีต่อองค์กร Efficiency ตอบสนองงานอย่างมีประสิทธิภาพ Committed to Quality การทำงานมีคุณภาพได้มาตรฐาน Transparency โปร่งใสตรวจสอบได้ในทุกมิติ ตามแผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๗๕

ไม่ว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะอยู่ในบทบาทหน้าที่ใด สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือการทำให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรหลักในการจัดการ กำกับ ตรวจสอบกระบวนการจัดการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติในทุกระดับ ส่งเสริมและสนับสนุนประชาชน และองค์กรทางการเมืองให้เกิดการเลือกตั้งที่น่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของสังคม

หลักประชาธิปไตย

คำว่า “ประชาธิปไตย” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งมาจากคำภาษากรีกว่า “Demokratia” ซึ่งเป็นคำผสมระหว่าง “Demos” ที่แปลว่าประชาชน กับ “Kratos” ที่แปลว่าอำนาจการปกครอง ดังนั้น “Demokratia” จึงหมายถึง อำนาจการปกครองของประชาชน นักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้ให้นิยามความหมายที่เกี่ยวกับประชาธิปไตยไว้ใกล้เคียงกัน และแตกต่างกัน เช่น ศาสตราจารย์วุฒิกุณ ดร. เดวิด แคมป์เบลล์ (Dr.David Campbell, Privatdoz) แห่งคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวียนนา ได้กล่าวว่า Democracy มีรากศัพท์มาจาก demos และ kratos ดังนั้น จึงหมายความว่าอำนาจของประชาชน (Rule by the people)

อย่างไรก็ตาม คนทั่วไปมักจะเข้าใจความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย จากคำกล่าวของ ประธานาธิบดี อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln, 1809-1865 A.D.) ประธานาธิบดีคนที่ ๑๖ ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่กล่าวไว้ที่เก็ตติสเบิร์ก (The Gettysburg Address) เมื่อ ค.ศ. ๑๘๖๓ ว่า “ประชาธิปไตย คือ การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน” (Government of the people by people and for people)

แนวคิดพื้นฐานและหลักการของประชาธิปไตยนั้น มีนักวิชาการหลายท่านเขียนไว้ และเรียบเรียงไว้ดังต่อไปนี้

นายรณชัย โตสมภาค วิทยากรชำนาญการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้เรียบเรียงหลักการของประชาธิปไตย ไว้ว่า ประชาธิปไตยมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อในความสำคัญ และศักดิ์ศรีของปัจเจกบุคคล ความเชื่อในความเสมอภาคของมนุษย์ และความเชื่อในความจำเป็นที่จะต้องมีความเป็นอิสระเสรีหลักการของประชาธิปไตยประกอบด้วย

๑. เสรีภาพ (Liberty) คือ อิสรภาพของบุคคลที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามความประสงค์ของตนโดยไม่อยู่ภายใต้การกดขี่ของรัฐ เว้นแต่อยู่ภายใต้กรอบกติกาที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อป้องกันการล่วงละเมิดสิทธิ และเสรีภาพของบุคคลอื่น ในหลักประชาธิปไตย เสรีภาพคือกฎเกณฑ์สำคัญที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าของสังคม

๒. ความเสมอภาค (Equality) คือความเท่าเทียมกันของคนในสังคม เป็นความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ และเท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมเหมือนกัน มีศักดิ์ศรีเกียรติยศและมีคุณค่าในความเป็นคนอย่างเดียวกัน ความเสมอภาคประกอบด้วย

๒.๑ ความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์

๒.๒ ความเสมอภาคตามกฎหมาย

๒.๓ ความเสมอภาคในด้านโอกาส

๒.๔ ความเสมอภาคในทางการเมือง

๒.๕ ความเสมอภาคในการใช้สิทธิเลือกตั้ง

๒.๖ ความเสมอภาคในการสมัครรับเลือกตั้ง

๒.๗ ความเสมอภาคในทางเศรษฐกิจ

๓. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular Sovereignty) คือ ปัจจัยที่เชื่อว่าสังคมก่อตั้งขึ้นโดยความยินยอมของประชาชน ในการที่จะให้อำนาจอธิปไตยของสังคมส่วนรวมเข้ามาแทนที่เสรีภาพธรรมชาติ โดยทุกคนจะมีส่วนร่วมในอธิปไตยนั้น ๆ เท่าเทียมกัน ตามหลักการนี้ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นการปกครองที่ประชาชนเป็นทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากผู้ปกครองมาจากการเลือกตั้งโดยยึดหลักการเสียงข้างมาก จึงมีสิทธิอำนาจอันชอบธรรมในการปกครองประเทศเพราะได้รับสิทธิจากผู้ถูกปกครองโดยตรง

๔. หลักการเสียงข้างมากที่คุ้มครองเสียงข้างน้อย (The Rule of Majority) เนื่องจากในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนทุกคนมีสิทธิในการตัดสินใจปัญหาบ้านเมืองไม่ว่าจะโดยตรงหรือผ่านผู้แทนราษฎร ซึ่งในความเป็นจริงประชาชนทุกคนย่อมมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ดังนั้น เพื่อเป็นการตัดสินใจปัญหาจึงต้องยึดเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ

ถึงอย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของเสียงข้างน้อย หลักประชาธิปไตยจึงต้องประกอบด้วยหลักการคุ้มครองเสียงข้างน้อย (Minority Right) ด้วย ทั้งนี้ การตัดสินใจโดยล่วงละเมิดสิทธิพื้นฐานของเสียงข้างน้อย ถือว่าเป็นการปกครองโดยระบอบเผด็จการเสียงข้างมาก (Dictatorship of the Majority)

ศูนย์ศึกษาประชาธิปไตย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ระบุหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยไว้ ๕ หลัก ดังต่อไปนี้

๑. หลักความเสมอภาค ประกอบด้วย

- ความเสมอภาคทางการเมือง ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเท่าเทียมกัน ประชาชนทุกระดับทุกอาชีพต่างมีหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียงเท่ากัน

- ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ประชาชนทุกคนต้องไม่ถูกกีดกันในการประกอบอาชีพ การประกอบการต้องเป็นไปอย่างเสรีเป็นธรรม ไม่มีการผูกขาดทางการค้า

- ความเสมอภาคทางโอกาส บุคคลสามารถได้รับการศึกษา การรักษาพยาบาล และการรับบริการจากรัฐอย่างเท่าเทียมกัน

๒. หลักสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่

สิทธิคือ อำนาจอันชอบธรรม หรือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครอง

เสรีภาพ คือ การมีอิสระที่จะกระทำสิ่งใด ๆ โดยไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น

หน้าที่ คือ สิ่งที่คุณต้องปฏิบัติ หรืองดเว้นจากการปฏิบัติ บุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ ซึ่งการใช้สิทธิ เสรีภาพจะต้องไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น และต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนภายใต้กฎหมาย

๓. หลักนิติธรรม การใช้กฎหมายเป็นหลักในการบริหารประเทศ บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้กฎหมายต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

๔. หลักการใช้เหตุผล การใช้หลักเหตุผลมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และหากมีการตัดสินใจปัญหาด้วยการออกเสียง ต้องยอมรับมติของเสียงข้างมาก แต่ต้องเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อย

๕. หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การออกเสียงประชามติ การเสนอลดลดถอนฯ หรือการเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศแทนตน

ประเภทการปกครองระบอบประชาธิปไตย

รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย หากแบ่งแยกตามการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น อาจจำแนกได้ ๒ แบบ คือ

๑. ประชาธิปไตยแบบสายตรง (Direct Democracy) หรือประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) โดยประชาชนจะมีส่วนร่วมโดยตรงในการปกครองของประเทศ ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจด้วยการประชุมร่วมกัน เพื่อพิจารณาตัดสินใจหา ราษฎรมีบทบาทในการตัดสินใจในกิจการของบ้านเมือง ซึ่งระบบนี้จะเหมาะกับหมู่บ้าน เมืองเล็ก ๆ หรือชุมชนเมืองขนาดเล็ก

๒. ประชาธิปไตยโดยทางอ้อม (Indirect Democracy) หรือประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน (Representative Democracy) เป็นรูปแบบการปกครองที่ให้อำนาจประชาชนเลือกตัวแทนเข้าสู่ที่ประชุมเพื่อพิจารณาตัดสินใจแก้ปัญหาของรัฐ และบริหารกิจการบ้านเมืองตามกรอบนโยบายของรัฐ ซึ่งระบบนี้เป็นระบบที่ใช้กับรัฐใช้กับรัฐที่มีเขตการปกครองที่ใหญ่ มีประชากรจำนวนมาก

หลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน ตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ และ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๕ เห็นชอบแผนการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาคราชการ เพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบแรก ที่จะช่วยส่งเสริมการการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้น คือ ธรรมาภิบาล (Good governance) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ปรากฏอยู่ในหลักของการเมืองการปกครองมานานแล้ว นักปรัชญา เช่น John Lock ได้กล่าวถึงการปกครองบ้านเมือง ซึ่งมีความสอดคล้องกับความหมายของธรรมาภิบาล ในปัจจุบันเอาไว่ว่า รัฐบาลจะสามารถปกครองประเทศได้นาน ราบเท่าที่เขาสามารถปกป้องรักษาผลประโยชน์ของประชาชนไว้ได้ รวมไปถึงการดำรงไว้ซึ่งความรู้สึกไว้เนื้อเชื่อใจที่ประชาชนมีต่อรัฐบาลนั้นๆ “ธรรมาภิบาล” มีรากมาจากคำว่า “Governance” ซึ่ง G. Shabbir Cheema ให้ความหมายว่า “ระบบของค่านิยม นโยบาย และสถาบัน ที่สังคมนำไปใช้ในการจัดกิจกรรม ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยผ่านการปฏิสังสรรค์ภายในและระหว่างรัฐ ประชาสังคม และ ภาคเอกชน... เพื่อนำไปสู่การสนับสนุนการพัฒนาที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง” โดย Stephen P. Osborne^๑ พบว่า Governance นั้น มีการใช้กันอยู่ใน ๓ ความหมาย คือ การจัดการภาคีสาธารณะ (Public governance) บรรษัทภิบาล (Corporate governance) และธรรมาภิบาล (Good governance) ซึ่ง G. Shabbir Cheema (อ้างแล้ว) ให้ความหมายของ “ธรรมาภิบาล” ว่า เป็นการจัดการเพื่อสร้างโอกาสให้เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียม (Equality of opportunity) และสร้างความยุติธรรมทางเศรษฐกิจและสังคมแก่พลเมืองทุกคน (Creation of social and economic justice for every citizen)^๒ The United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP) ได้มีการสร้างค่านิยมของหลักธรรมาภิบาลขึ้นมาครั้งแรก และต่อมาในปี 1997 องค์การ The United Nations Development Programme (UNDP) (“ธรรมาภิบาล สลค,” ม.ม.ป.) ได้นำหลักการมาปรับปรุงให้เป็นเรื่องของการบริหารและการจัดการด้านต่างๆ ที่มีคุณธรรมไม่ว่าจะเป็น ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการพัฒนามนุษย์โดยหลักธรรมาภิบาล ตามค่านิยมของ UNDP ประกอบไปด้วย ๘ หลัก ดังต่อไปนี้

๑. การมีส่วนร่วม (Participation) ชายและหญิงทุกคนควรมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจทั้งโดยทางตรง หรือผ่านทางสถาบันตัวแทนอันชอบธรรมของตน ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมที่เปิดกว้างนั้นต้องอิงอยู่บนพื้นฐานของการมีเสรีภาพในการรวมกลุ่ม และการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการสามารถเข้ามีส่วนร่วมอย่างมีเหตุผลในเชิงสร้างสรรค์

^๑ (๑) -Stephen P. Osborne, ๒๐๐๕ อ้างใน สมศักดิ์ สามัคคีธรรม และ ปรีดา วานิชภูมิ ๒๕๕๖, หน้า ๑๘๘

๒. นิติธรรม (Rule of law) กรอบตัวบทกฎหมายต้องมีความเป็นธรรม และไม่มี การเลือกปฏิบัติโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของสิทธิมนุษยชน

๓. ความโปร่งใส (Transparency) ต้องอยู่บนพื้นฐานของการไหลเวียนอย่างเสรีของ ข้อมูลข่าวสาร บุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวข้องจะต้องสามารถเข้าถึงสถาบัน กระบวนการ และข้อมูล ข่าวสารได้โดยตรง ทั้งนี้การได้รับข้อมูลข่าวสารดังกล่าวนี้ต้องมีความเพียงพอต่อการทำความเข้าใจ และการติดตามประเมินสถานการณ์

๔. การตอบสนอง (Responsiveness) สถาบันและกระบวนการดำเนินงานต้อง พยายามดูแลเอาใจใส่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

๕. การมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus-oriented) มีการประสานความแตกต่างในผล ประโยชน์ของฝ่ายต่างๆ เพื่อหาข้อยุติร่วมกันอันจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นโยบายและ กระบวนการขั้นตอนใดๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

๖. ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม (Equity) ชายและหญิงทุกคนต้องมีโอกาสใน การปรับปรุงสถานะ หรือรักษาระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตน

๗. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Effectiveness and efficiency) สถาบันและ กระบวนการต้องสร้างผลสัมฤทธิ์ที่ตรงต่อความต้องการ และขณะเดียวกันก็ต้องใช้ทรัพยากรให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

๘. ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ไม่ว่าจะอยู่ในภาครัฐ ภาคนอกชน และองค์กรภาคประชาสังคมก็ตาม ต้องมีภาระรับผิดชอบต่อสาธารณชนทั่วไป และผู้มีส่วน ได้ส่วนเสียในสถาบันของตน

๙. วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ (Strategic vision) ผู้นำและบรรดาสาธารณชนต้องมี มุมมองที่เปิดกว้างและเล็งการณ์ไกลเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองและการพัฒนามนุษย์ (สังคม) รวมถึงมีจิตสำนึกว่าอะไรคือความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาดังกล่าว ตลอดจนมีความ เข้าใจในความสลับซับซ้อนของบริบททางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ในแต่ละ ประเด็นนั้น

โดยในแต่ละหลักเหล่านี้ ยังประกอบไปด้วยตัวชี้วัดที่แยกย่อย มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาและ ปรับปรุงการบริหารและการจัดการของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาโดย ธนาคารโลก (The World Bank) และเป็นแนวคิดในการพัฒนาในรูปแบบใหม่ ที่แตกต่างออกไปจาก แนวทางเดิมที่เน้นแต่เรื่องของการสร้างความเจริญทางวัตถุอย่างไรก็ดี ธรรมชาติของปัญหาจะเกิดขึ้นอย่าง มั่นคงไม่ได้ หากขาดแนวทางด้านอื่นมาช่วยสนับสนุน โดยเฉพาะแนวทางการปกครองแบบ ประชาธิปไตย ซึ่งเป็นอีกองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาชน

จากองค์ประกอบด้านธรรมาภิบาล และประชาธิปไตยที่ได้กล่าวไปข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านของการบริหารและการจัดการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น จัดว่าเป็น “การเมืองภาคประชาชน” ที่ สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์^๓ ได้ให้คำนิยามว่า

การเมืองที่ภาคประชาชนส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติเป็นการเมืองที่ประชาชนนอกสภา มีบทบาทและเข้าใจถึงอำนาจโดยตรงในการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะต่างๆ และการเข้าถึงอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยไม่ต้องผ่านการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทน ทั้งจากการเลือกตั้งและแต่งตั้ง ซึ่งหมายถึงต้องสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยทางตรงให้เกิดขึ้น เพื่อกำกับและกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของประชาชน มากกว่าฝากความหวังและพึ่งพาระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเพียงอย่างเดียว

ในขณะที่ อรรถัย ก๊กผล (๒๕๕๒) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำหนดกฎเกณฑ์ นโยบาย กระบวนการบริหารและตัดสินใจของท้องถิ่น เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง โดยประชาชนจะต้องมีจิตสำนึกถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองต่อชุมชน รู้จักและเข้าใจปัญหา มีการร่วมกันในการวางแผน ดำเนินงาน และติดตามประเมินผล โดยมีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่นเดียวกับ Holdar และ Zakharchenko (๒๕๔๖) ที่มองว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการที่เกิดจากการรวมตัวกันของชุมชนในระดับรากหญ้า ในรูปแบบขององค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาล เพื่อมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความเกี่ยวข้องอย่างมากในการสร้างความโปร่งใสในกระบวนการต่างๆ และนโยบายที่เกิดขึ้นโดยรัฐบาล ดังนั้นการที่ปัจเจกชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงหมายถึงการหาทางออกของปัญหาที่มีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนควรสร้างให้เกิดขึ้นจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ไม่ใช่การมีส่วนร่วมในบางโอกาสเท่านั้น

ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยการสร้างความสำเร็จในการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น Holdar และ Zakharchenko (๒๕๔๖) ระบุว่า “เวลา” เป็นปัจจัยแรกที่สำคัญ เพราะกระบวนการและโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยรัฐบาล มักจะใช้เวลาในการดำเนินการ ดังนั้น ประชาชนจึงต้องเข้าใจและมีความอดทนรอ รวมไปถึงการเคลื่อนไหวและมีส่วนร่วมนั้น อาจจะใช้เวลานานนับเดือนที่จะดำเนินการและประสบความสำเร็จ

^๓ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๔

นอกจากนี้ “จำนวน” ของผู้มีส่วนร่วมยังเป็นอีกหัวใจสำคัญ เพราะการร่วมมือกันจากบุคคล และองค์กรหลากหลายกลุ่ม จะช่วยสร้างผลกระทบให้เกิดได้มากขึ้น โดยเฉพาะในขั้นตอนการทำ ประชาพิจารณ์ การชุมนุม รวมไปถึงการได้รับคำแนะนำที่หลากหลายจากผู้เชี่ยวชาญหลายๆฝ่าย

“ข้อมูลข่าวสาร” ยังเป็นอีกปัจจัยสำคัญ ที่ช่วยให้ประชาชนตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น ในการกระตุ้นให้ส่วนร่วม ควรจะมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้ที่สนใจอยากจะ เข้ามามีส่วนร่วมได้มีข้อมูลที่มากขึ้นในการตัดสินใจ

การบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใต้หลักประชาธิปไตย

๑. การกิจ และโครงสร้างของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นองค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็น นิติบุคคลและอยู่ภายใต้การบังคับบัญชา กำกับดูแล และรับผิดชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยกิจการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการ คຸ້ມครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมและกฎหมายว่า ด้วยเงินทดแทน และลูกจ้างของสำนักงานต้องได้รับประโยชน์ตอบแทนไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด ไว้ในกฎหมายว่าด้วยการคຸ້ມครองแรงงาน กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม และกฎหมายว่าด้วยเงิน ทดแทน ตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๖๐

และกำหนดอำนาจ และหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไว้ในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๖๐ ดังนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการ และดำเนินการเพื่อให้คณะกรรมการบรรลุนิติภารกิจและ หน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ และกฎหมายอื่น

(๒) อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน การปฏิบัติงานของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้ตรวจการเลือกตั้ง

(๓) ดำเนินการเพื่อให้พรรคการเมือง เจ้าหน้าที่พรรคการเมือง และผู้สมัคร รับเลือกตั้งมีความรู้ความเข้าใจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง และมติของคณะกรรมการ

(๔) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดหรือที่คณะกรรมการมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีหน่วยงานที่ รับผิดชอบงานธุรการ ดำเนินการ และอำนวยความสะดวก เพื่อให้องค์กรอิสระบรรลุนิติภารกิจ และ

หน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และเป็นไปตามมติหรือแนวทางที่องค์กรอิสระกำหนด โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งซึ่งแต่งตั้งโดยความเห็นชอบขององค์กรอิสระแต่ละองค์กรเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของหน่วยงานนั้นรับผิดชอบขึ้นตรงต่อองค์กรอิสระ โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการจัดแบ่งส่วนงานออกเป็นสองส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนกลาง ได้แก่ ส่วนงานระดับสำนัก (๒๗ สำนัก) และสถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง และส่วนภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จำนวน ๗๗ จังหวัด

เพื่อให้การบริหารงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตามเป้าประสงค์หลักที่กำหนดไว้ ว่าทุกภาคส่วนของสังคมมีความเชื่อมั่นและมีส่วนร่วมในกระบวนการ เลือกตั้ง และการออกเสียงประชามติ องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่ยอมรับ มีบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง และเป็นมืออาชีพ ผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ เป็นที่ยอมรับในความสุจริตและเที่ยงธรรม จากทุกภาคส่วนของสังคมทั้งในและต่างประเทศ เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์อันเป็นประมุข และมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นองค์กรที่มีระบบบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล บุคลากรมีจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน มีกฎหมายและระเบียบที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐาน มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารทันสมัยสามารถเชื่อมโยงเครือข่าย สนับสนุนการปฏิบัติงานครอบคลุมทุกภารกิจ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และปรัชญาองค์กร ดังนี้

- วิสัยทัศน์ : เป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการเลือกตั้งทุกระดับ การออกเสียงประชามติ ที่สังคมยอมรับและเชื่อมั่น และการสร้างสถาบันพรรคการเมืองให้เจริญก้าวหน้ามั่นคง

- พันธกิจ : บริหารจัดการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ ดำเนินการสอบสวนวินัยฉัยและการดำเนินคดีในศาลให้มีความสุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรม เสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง พัฒนาศักยภาพองค์กรและระบบงานให้มีประสิทธิภาพ

- ปรัชญาองค์กร : องค์กรยึดหลักธรรมาภิบาล ผู้ปฏิบัติงานยึดหลักสุจริต โปร่งใสและเที่ยงธรรม รู้รักสามัคคี และภักดีต่อองค์กร

๒. การบริหารงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติ ดำเนินการสอบสวนวินัยฉัยและการดำเนินคดีในศาล เพื่อให้มีความสุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรม การปฏิบัติงานของคณะกรรมการจะต้องเป็นไปกฎหมาย

และหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยังมีหน้าที่ในการเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็ง พัฒนาศักยภาพองค์กร และระบบงานให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการทำงาน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้ยึดหลักธรรมาภิบาล และหลักค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงมีแนวทางในการบริหารงานดังนี้

๒.๑ ภาระรับผิดชอบ และสามารถตรวจสอบได้ (Accountability) ซึ่งหมายถึง ในการปฏิบัติงานราชการต้องสามารถตอบคำถามและชี้แจงได้หากมีข้อสงสัย รวมถึงมีการจัดวางระบบรายงานความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ และการให้ข้อมูลให้โทษ ตลอดจนมีการจัดเตรียมระบบการแก้ไข หรือบรรเทาปัญหาและผลกระทบใดๆที่อาจจะเกิดขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำปี เพื่อรายงานความก้าวหน้า และผลการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ให้แก่สาธารณะชนได้ทราบ โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

- วิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญาองค์กร เป้าประสงค์หลัก
- แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙
- คณะกรรมการ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- ผลการปฏิบัติงานตามแผนยุทธศาสตร์
- ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน
- ข้อสังเกตของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
- งบประมาณการเงิน

๒.๒ เปิดเผยและโปร่งใส (Transparency) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมา รวมทั้งต้องมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานเป็นไปโดยง่าย โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสอดคล้องกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๐ หมวด ๑ การเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร

มาตรา ๗ หน่วยงานของรัฐต้องส่งข้อมูลข่าวสารของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษา

(๑) โครงสร้างและการจัดองค์กรในการดำเนินงาน

(๒) สรุปลำเนาหน้าที่ที่สำคัญและวิธีการดำเนินงาน

(๓) สถานที่ติดต่อเพื่อรับข้อมูลข่าวสาร หรือคำแนะนำในการติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ

(๔) กฎ มติคณะรัฐมนตรี ข้อบังคับ คำสั่ง หนังสือเวียน ระเบียบ แบบแผน นโยบายหรือการตีความ ทั้งนี้ เฉพาะที่จัดให้มีขึ้นโดยมีสภาพอย่างกฎ เพื่อให้มีผลเป็นการทั่วไปต่อเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(๕) ข้อมูลข่าวสารอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อมูลข่าวสารใดที่มีการจัดพิมพ์เพื่อให้แพร่หลายตามจำนวนพอสมควรแล้ว ถ้ามีการลงพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาโดยอ้างอิงถึงสิ่งพิมพ์นั้นก็ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติวรรคหนึ่งแล้ว

ให้หน่วยงานของรัฐรวบรวมและจัดให้มีข้อมูลข่าวสารตามวรรคหนึ่งไว้เผยแพร่เพื่อขายหรือจำหน่ายแจก ณ ที่ทำการของหน่วยงานรัฐแห่งนั้นตามที่เห็นสมควร

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาประชาธิปไตย และห้องสมุดที่สำนักงานส่วนกลาง และมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การดำเนินการต่างๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผ่านทาง เว็บไซต์ www.ect.go.th และทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีโอกาสรับรู้ และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ตนเองต้องการ

นอกจากนี้ กกต.ยังได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการบริหารจัดการเลือกตั้ง เพื่อเพิ่มช่องทาง หรือตัวเลือกให้แก่ประชาชนเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ ๒๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๒ ที่ผ่านมา ดังนี้

- ระบบการลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งผ่านอินเทอร์เน็ต คือการเปิดให้มีการลงทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์ ในการขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตเลือกตั้ง สำหรับผู้ที่มีความประสงค์จะใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตเลือกตั้ง หรือนอกราชอาณาจักร

- แอปพลิเคชัน Smart Vote ที่จัดทำเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยเป็นการเพิ่มช่องทางในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น การตรวจสอบหน่วยเลือกตั้งและรายชื่อผู้สมัครในเขตเลือกตั้ง ข้อมูลพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมือง ข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. แบบแบ่งเขต และแบบบัญชีรายชื่อ รายชื่อบุคคลซึ่งพรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรี ข้อมูลวิธีการลงทะเบียนขอใช้สิทธิสำหรับการเลือกตั้งล่วงหน้าในเขตเลือกตั้ง นอกเขตเลือกตั้ง และนอกราชอาณาจักร รวมทั้งสาระน่ารู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ หลักนิติธรรม (Rule of Law) หมายถึง ในการปฏิบัติราชการต้องใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ได้ยึดหลักนิติธรรมเป็นกรอบในการบริหารงานภายในองค์กร ภายใต้การปฏิบัติงานตามพันธกิจที่กำหนดว่า พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและจัดการเลือกตั้ง การออกเสียงประชามติที่มีมาตรฐาน และมีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงการใช้สิทธิอย่างทั่วถึง ด้วยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง ไม่เป็นภาระ เสมอภาคและเป็นธรรม

๒.๔ ความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ต้องปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งแยกด้านชายหญิง ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม และอื่นๆ อีกทั้งต้องคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มบุคคลด้วยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติต่อแต่ละกลุ่มอย่างเท่าเทียม และเสมอภาคดังนี้

๒.๔.๑ การให้การสนับสนุนการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง บนความเสมอภาค และเท่าเทียม กล่าวคือ กฎหมายกำหนดให้มีการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นไปด้วยความเสมอภาค และเท่าเทียมสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้สนับสนุนการจัดสรรเวลาออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ โดยผู้สมัคร ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งออกอากาศหาเสียงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงในจังหวัด คนละไม่เกิน ๕ นาที และพรรคการเมืองสามารถออกอากาศหาเสียงทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ พรรคละไม่เกิน ๑๐ นาที นอกจากนี้ยังจัดให้มีเวทีประชาชนนโยบายบริหารประเทศสำหรับพรรคการเมือง (DEBATE) ผ่านทางรายการ “Thailand Election Debate ๒๐๑๙” ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ จำนวน ๒๑ ช่องสถานี และทางสถานีวิทยุกระจายเสียง จำนวน ๑๑ ช่องสถานี ระหว่างวันที่ ๑๕ – ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒

๒.๔.๒ การอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเป็นคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดให้อำนวยความสะดวกแก่คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ ดังนี้

“มาตรา ๙๒ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ในการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการออกเสียงลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าว ต้องให้บุคคลนั้นได้ออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเองตามเจตนาของบุคคลนั้น เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทน โดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นสมควร อาจกำหนดให้มีการจัดที่เลือกตั้งสำหรับ
 คนพิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ เป็นกรณีพิเศษ โดยจัดให้บุคคลนั้นได้ลงทะเบียนเพื่อขอใช้
 สิทธิเลือกตั้ง ณ สถานที่ดังกล่าว และเมื่อได้ลงทะเบียนแล้ว ให้หมดสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้ง
 ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน การอำนวยความสะดวกตามวรรคหนึ่ง การจัดที่เลือกตั้ง
 และการลงทะเบียนเพื่อขอใช้สิทธิตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่
 คณะกรรมการกำหนด การลงทะเบียนดังกล่าวให้เป็นไปตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้อง
 คำนึงถึงความสะดวกของผู้ลงทะเบียนด้วย”

ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเป็นคนพิการ
 หรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แจ้งให้สำนักงาน
 คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำหนดหน่วยเลือกตั้งและที่เลือกตั้ง โดยให้คำนึงถึง
 ความสะดวกในการไปใช้สิทธิของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ เช่น ที่เลือกตั้งควรอยู่ชั้นล่าง
 ของอาคาร นอกจากนี้ในหน่วยเลือกตั้งพิเศษจำนวน ๑๐ แห่ง ซึ่งจัดให้มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็น
 คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ มาใช้สิทธิโดยต้องลงทะเบียนก่อน ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวก
 ดังนี้ ๑) คูหาพิเศษสำหรับลงคะแนน คูหาี้จะมีความกว้างพอที่รถเข็นวีลแชร์เข้าไปได้ และจะมีความ
 สูงต่างระดับกัน ๒) โคมไฟส่องสว่าง ๓) แวนขยาย ๔) ไมค์เท้าค้ายัน ๕) เก้าอี้สำหรับให้นั่งรอ
 เป็นต้น

สรุป

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ เพื่อดำเนินงาน
 ตามภารกิจที่กำหนดไว้ ตลอดจนสนับสนุน และตอบสนองนโยบายของรัฐบาล โดยต้องปฏิบัติตาม
 กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับด้วย และด้วยยุคสมัยของสังคมในปัจจุบัน และความคาดหวัง
 ของสังคมในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการองค์กร ที่ทำให้
 องค์กรมีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของสังคม การดำเนินการภายใต้หลักกฎหมายใด กฎหมาย
 หนึ่งเพียงอย่างเดียวอาจส่งผลกระทบต่อองค์กร และเกิดความขัดแย้งภายใน หรือระหว่างองค์กร
 แต่หากยึดหลักประชาธิปไตยในการดำเนินงานขององค์กร ภายใต้การปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ
 ตรวจสอบได้ เปิดเผย โปร่งใส ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีความเสมอภาค ที่ได้รับ
 การยอมรับ ความเชื่อมั่น เชื่อถือ จากประชาชน สังคมและผู้มีส่วนได้เสีย ย่อมทำให้การบริหารจัดการ
 องค์กรที่มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ ประชาชน สังคม และพนักงานภายในองค์กร

บรรณานุกรม

ราชกิจจานุเบกษา.พระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ.๒๕๔๐

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. รายงานผลการปฏิบัติงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. ๒๑ ปี กกต. กับการจัดการเลือกตั้ง

สมภพ เต็งทับทิม.หลักประชาธิปไตยกับการบริหารงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค.กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ

สุธิดา พัฒนศรีวิเชียร.ความสำคัญของธรรมาภิบาล ประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชน และ
สื่อในการพัฒนา.เชียงใหม่:คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

